

2019

Sektor ekonomii społecznej w województwie śląskim. Raport monitoringowy śródroczny. Rekomendacje dla sektora ekonomii społecznej

Śląska ekonomia społeczna
Współpraca się opłaca

Katowice, 2019

Wykaz skrótów

AKSES	system akredytacji i standardów działania instytucji wsparcia ekonomii społecznej
BDL GUS	Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
CIS	Centrum Integracji Społecznej
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
ES	ekonomia społeczna lub ekonomia solidarna
FIO	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JST	jednostka samorządu terytorialnego
KIS	Klub Integracji Społecznej
KPRES	Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej
MR	Ministerstwo Rozwoju
MRPiPS	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
NGO	organizacja pozarządowa (ang. <i>non-governmental organization</i>)
OSI	obszar strategicznej interwencji
OWES	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
OZRSS	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych
PES	podmiot ekonomii społecznej
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013
PS	przedsiębiorstwo społeczne
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego
RPO	Regionalny Program Operacyjny
RPRES/ Program	Regionalny program rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim do roku 2020
UMWS	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
WTZ	Warsztaty Terapii Zajęciowej
ZAZ	Zakład Aktywności Zawodowej

Wprowadzenie

Ekonomia społeczna to sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu¹. Do sfery ekonomii społecznej zaliczane są m.in.:

- organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- koła gospodyń wiejskich, o ile posiadają one osobowość prawną,
- spółdzielnie pracy,
- spółki non profit,
- podmioty ekonomii solidarnej, o których mowa poniżej.

Ekonomia solidarna to część ekonomii społecznej, której podstawowym celem jest aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, w tym reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Do podzbioru ekonomii solidarnej zaliczane są:

- przedsiębiorstwa społeczne,
- spółdzielnie socjalne oraz spółdzielnie inwalidów i niewidomych,
- zakłady pracy chronionej,
- jednostki reintegracyjne, w tym:
 - jednostki aktywizujące osoby niepełnosprawne (Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakłady Aktywności Zawodowej),
 - jednostki zatrudnienia socjalnego aktywizujące osoby wykluczone społecznie (Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej).

O status przedsiębiorstwa społecznego mogą się ubiegać podmioty, które prowadzą działalność gospodarczą lub odpłatną pożytku publicznego, aktywizują zawodowo osoby trudno zatrudnialne, nie prywatyzują zysku lub nadwyżki bilansowej i są zarządzane w sposób partycypacyjny².

Podmioty działające w sektorze ekonomii społecznej i solidarnej odpowiadają na potrzebę zatrudniania osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji życiowej, w tym niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, zagrożonych ubóstwem czy wykluczeniem

¹ Definicja ekonomii społecznej zastosowana w „Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej”, przyjętym uchwałą nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r.

² Weryfikacji statusu przedsiębiorstwa społecznego zgodnie z załącznikiem do *Wytycznych Ministra Inwestycji i Rozwoju w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020*. Informacje o zweryfikowanych PS przekazywane są, we współpracy z ROPS, do MRPiPS w celu umieszczenia na ogólnopolskiej liście PS.

społecznym. Mogą także uzupełniać towary i usługi oferowane przez rynek i państwo oraz przyczynić się do rozwiązywania różnego rodzaju problemów społecznych w lokalnej społeczności.

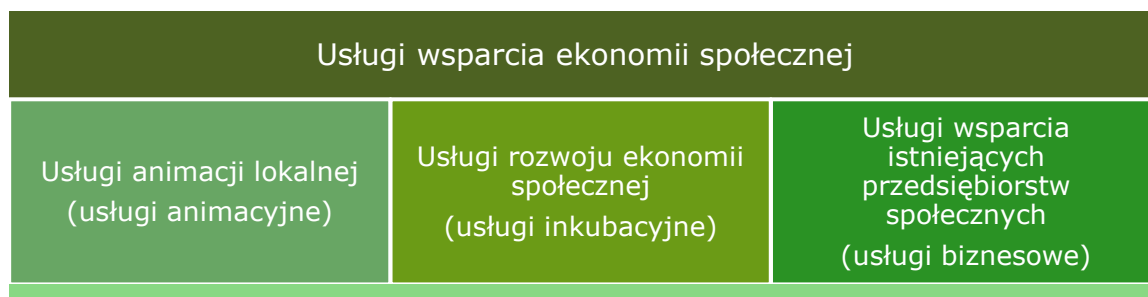
Zaktualizowany w styczniu 2019 r. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej zakłada, że **do 2023 roku podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostawcami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego.**

Główne cele samorządu województwa w obszarze ekonomii społecznej, oczekiwane efekty oraz odpowiadające im wskaźniki, propozycje realizatorów poszczególnych działań i potencjalne źródła ich finansowania wyznacza „Regionalny program rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim do roku 2020”³. W dokumencie opisano także system zarządzania i monitorowania efektów, z uwzględnieniem corocznego raportu o stanie sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim. Wdrożenie RPRES pozwoli na **wzmocnienie roli przedsiębiorczości społecznej w integracji społeczno-zawodowej oraz dostarczaniu usług użyteczności publicznej w regionie**, czego efektem będzie włączenie społeczne oraz zwiększenie niezależności ekonomicznej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, często zależnych od systemu pomocy społecznej, przeciwdziałanie ich stygmatyzacji i izolacji oraz niwelowanie nierówności społeczno-ekonomicznych.

W czerwcu 2015 roku, na potrzeby zapewnienia w województwie funkcjonowania sieci Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES), pozwalającej na łatwy dostęp do świadczonych usług, dokonano podziału województwa na 6 obszarów: częstochowski (północny), rybnicki (zachodni), bielski (południowy), centralno-wschodni, centralno-zachodni, centralno-południowy. Na poszczególnych obszarach działają Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej utworzone w większości przez partnerstwa posiadające akredytację MRPiPS, w jednym przypadku samodzielnie przez podmiot, świadczące pakiet wysokiej jakości komplementarnych usług wsparcia ekonomii społecznej wskazanych w KPRES, obejmujący m.in. usługi informacyjne w zakresie ekonomii społecznej, animowanie, inkubowanie oraz wspieranie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw społecznych, szkolenia, doradztwo i usługi na rzecz podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych, a także wsparcie finansowe (dotacje, wsparcie pomostowe) na tworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych.

³ Zarząd Województwa Śląskiego na posiedzeniu w dniu 22 grudnia 2015 roku podjął uchwałę (nr 2428/82/V/2015) w sprawie przyjęcia „Regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim do roku 2020”.

Rysunek 1. Usługi wsparcia ekonomii społecznej świadczone przez OWES.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Standardów Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej z dn. 23.01.2019 r.

Usługi animacyjne

OWES podejmują działania o charakterze animacyjnym, umożliwiającym tworzenie podmiotów obywatelskich, partnerstw publiczno-społeczno-prywatnych na rzecz rozwoju ekonomii społecznej oraz działań zapewniających wsparcie dla ich rozwoju.

Usługi animacji lokalnej obejmują:

- spotkania animacyjne,
- diagnozę środowiska lokalnego,
- budowanie partnerstw rozwojowych,
- dialog obywatelski (w tym konsultacje społeczne),
- planowanie strategiczne na terenie działalności OWES.

Usługi inkubacyjne

OWES realizuje usługi rozwoju ekonomii społecznej poprzez:

- inicjowanie tworzenia nowych przedsiębiorstw społecznych, zarówno przez osoby fizyczne, jak i osoby prawne, np. organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego,
- ekonomizowanie organizacji pozarządowych (podjęcie nieodpłatnej i odpłatnej działalności pożytku publicznego, podjęcie działalności gospodarczej),
- wsparcie przekształcenia organizacji pozarządowej prowadzącej działalność gospodarczą, spółdzielni czy spółki w przedsiębiorstwo społeczne,
- wsparcie tworzenia i funkcjonowania jednostek reintegracyjnych.

W ramach usług inkubacyjnych OWES oferuje zindywidualizowane wsparcie kluczowego doradcy, prowadzącego grupę/instytucję od początku do końca w procesie tworzenia lub ekonomizowania podmiotu. W ramach indywidualnej ścieżki wsparcia podmiot ekonomii społecznej może skorzystać z różnorodnych instrumentów wsparcia, dopasowanych do jego konkretnych potrzeb.

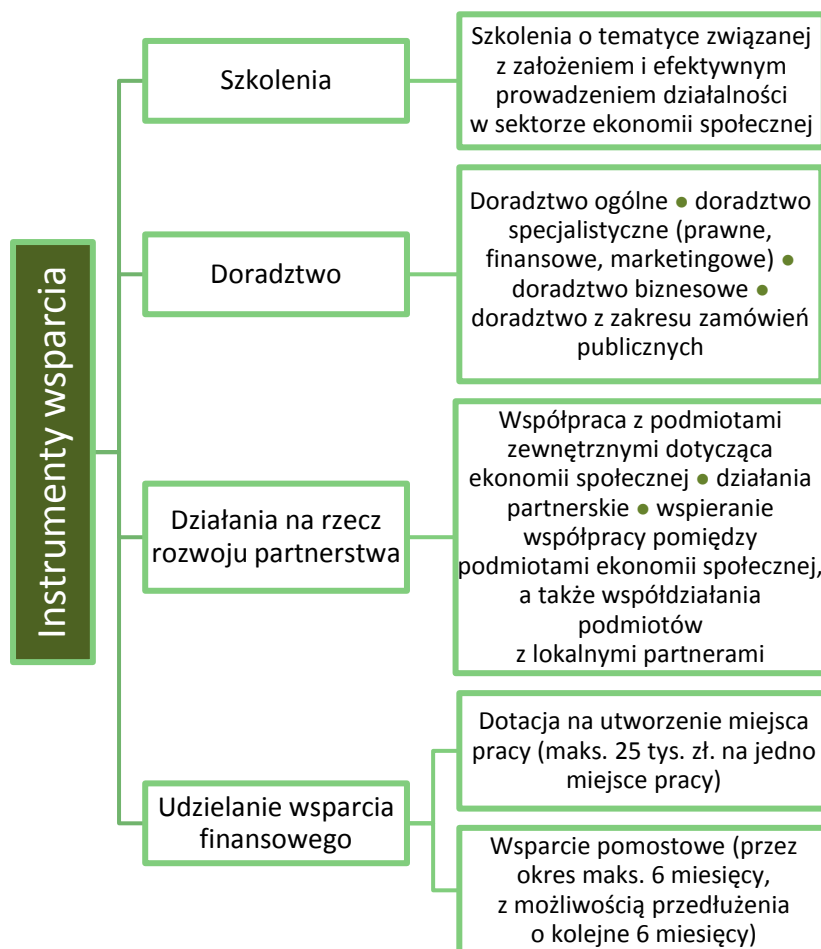
Usługi biznesowe

OWES świadczą usługi wsparcia w tym zakresie w formie doradztwa specjalistycznego oraz biznesowego i finansowego. Ponadto przedsiębiorstwa społeczne są wspierane pod kątem poprawy ich pozycji rynkowej w zakresie gospodarowania posiadanymi zasobami.

Z oferty Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej mogą skorzystać zarówno klienci indywidualni, jak i instytucjonalni, w tym:

- przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, biznesu, organizacji pozarządowych, jednostek integracyjnych i in. zainteresowanych rozwojem ekonomii społecznej i tworzeniem miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- osoby długotrwale bezrobotne, zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osoby z niepełnosprawnością zainteresowane podjęciem aktywności zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych, które rozważają podjęcie działalności pożytku publicznego lub gospodarczej, bądź też przekształcenie organizacji w przedsiębiorstwo społeczne lub stworzenie nowych miejsc pracy,
- przedsiębiorstwa społeczne i ich przedstawiciele zainteresowani rozwojem i tworzeniem nowych miejsc pracy.

Rysunek 2. Instrumenty wsparcia oferowane przez Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie Standardów Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej z dn. 23.01.2019 r.

Rolę koordynatora ekonomii społecznej w województwie śląskim pełni **Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego**⁴. Działania koordynacyjne w przedmiotowym obszarze podejmowane są przede wszystkim w ramach projektu „Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim”, realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (Oś priorytetowa IX Włączenie społeczne, Działanie 9.3 Rozwój ekonomii społecznej w regionie, Poddziałanie 9.3.2 Koordynacja sektora ekonomii społecznej – tryb pozakonkursowy). Celem projektu jest **wzmocnienie roli przedsiębiorczości społecznej poprzez koordynację i realizację Regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej**

⁴ Kwestię koordynacji sektora ekonomii społecznej w regionach przez ROPS-y określa ustawa o pomocy społecznej, „Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 (CT 9)”, a także KPRES.

w województwie śląskim do roku 2020. Od 2016 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego prowadzi cykliczny monitoring RPRES⁵.

W ramach ww. projektu ROPS możliwa jest realizacja działań polegających na:

- tworzeniu regionalnej sieci współpracy OWES,
- inicjowaniu współpracy na rzecz ekonomii społecznej,
- wyznaczaniu kierunków rozwoju ekonomii społecznej,
- kreowaniu i promocji marki ekonomii społecznej w regionie, w tym w zakresie stosowania odpowiedzialnych zamówień publicznych.

Grupę docelową projektu stanowią instytucje wsparcia ekonomii społecznej, w szczególności Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, podmioty ekonomii społecznej, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje pomocy i integracji społecznej, publiczne służby zatrudnienia, przedsiębiorcy, media.

Niniejszy raport został opracowany na potrzeby śródrocznego monitoringu sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim w 2019 r. i prezentacji rekomendacji dotyczących dalszego rozwoju tego sektora w regionie.

Podmioty ekonomii społecznej w województwie śląskim

Sektor non-profit

Istotny element sektora ekonomii społecznej stanowią szeroko rozumiane organizacje pozarządowe: fundacje, stowarzyszenia, inne organizacje społeczne podobne do stowarzyszeń, działające jednak na mocy ustaw branżowych lub umów międzynarodowych, jak np. koła łowieckie, rady rodziców lub Polski Czerwony Krzyż, organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego, takie jak kółka rolnicze i koła gospodyń wiejskich, izby i zrzeszenia branżowe, cechy, organizacje samorządu zawodowego zawodów zaufania publicznego, organizacje pracodawców, związki zawodowe, partie polityczne. Dodatkowo w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wskazano grupę organizacji, które choć nie są organizacjami pozarządowymi zostały z nimi zrównane w zakresie uprawnień. Zaliczają się do nich osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego. Działalność pożytku publicznego może być prowadzona także przez spółdzielnie socjalne i tzw. spółki non-profit. Mianem spółek non-profit określane są spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, które nie działają w celu osiągnięcia zysku, przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie

⁵ Zob. Raporty monitoringowe: <https://es.rops-katowice.pl/raporty-monitoringowe/>; „Regionalny program rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim do roku 2020”: http://es.rops-katowice.pl/wp-content/uploads/2015/12/2015.12.RPRES_do_uchwa%C5%82y.pdf.

przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników⁶. Udział sektora publicznego w takiej spółce powinien wynosić nie więcej niż 50%.

Zgodnie z danymi GUS, w 2016 r. aktywną działalność na terenie kraju prowadziło 91,8 tys. różnego rodzaju organizacji non-profit⁷. Przeważały wśród nich podmioty zajmujące się *sportem, turystyką, rekreacją, hobby* (29,1%). *Ratownictwo* jako główną dziedzinę działalności wskazało 16,5% badanych (głównie ochotnicze straże pożarne). W dalszej kolejności znalazły się: *kultura i sztuka* (11,9%), *edukacja i wychowanie, badania naukowe* (10,0%), *pomoc społeczna i humanitarna* (7,4%). *Sprawy zawodowe, pracownicze i branżowe* stanowiły domenę działalności zaledwie 4,3% organizacji. Podobny odsetek badanych wskazał *rozwój lokalny* (4,2%) oraz *ochronę zdrowia* (4,0%).

Główny Urząd Statystyczny podaje, że w 2016 r. w województwie śląskim aktywną działalność prowadziło **8,2 tys.** organizacji non-profit.

Warto nadmienić, że stowarzyszenia, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe w regionie z powodzeniem prowadzą podmioty reintegracyjne typu CIS, KIS, ZAZ, WTZ.

Centra Integracji Społecznej

Centra Integracji Społecznej (CIS) świadczą usługi na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ich działalność obejmuje:

- kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiągnięcie pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu;
- nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych;
- naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza poprzez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą;
- uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

Tworzenie, organizację i funkcjonowanie Centrów Integracji Społecznej określa ustawa o zatrudnieniu socjalnym z 13.06.2003 r. (Dz.U. 2019 poz. 217 ze zm.). Status Centrum nadaje wojewoda właściwy ze względu na miejsce funkcjonowania Centrum, w drodze decyzji administracyjnej, na podstawie wniosku, o którym mowa w art. 4 ww. ustawy.

⁶ Zob. art. 3 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2016 poz. 1817, z późn. zm.).

⁷ Główny Urząd Statystyczny. Warszawa 21.11.2018. *Sektor non-profit w 2016 r.* Częstotliwość wydania: wydanie co 2 lata. Zob. stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5490/1/6/1/sektor_non-profit_w_2016_roku.pdf [odczyt: 18.12.2018 r.].

Centrum Integracji Społecznej mogą utworzyć:

- jednostki samorządu terytorialnego w formie:
 - jednostki budżetowej,
 - samorządowego zakładu budżetowego;
- organizacje pozarządowe;
- osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- spółdzielnie socjalne zakładane przez podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych, tj. organizacje pozarządowe w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub jednostki samorządu terytorialnego oraz kościelne osoby prawne.

W rejestrze CIS w czerwcu 2019 r. widniało **25** Centrów Integracji Społecznej, które znajdowały się w 16 powiatach, w następujących miejscowościach: Bielsko-Biała, Bytom, Częstochowa (4), Dąbrowa Górnicza, Godów, Witów, Jeleśnia, Kłobuck, Kłomnice, Koniecpol, Kozy, Łazy, Mikołów, Myszków, Poraj, Siemianowice Śląskie, Świętochłowice, Tychy, Zawiercie (2), Żory, Żywiec. Były one prowadzone przez:

- stowarzyszenia – 10 CIS,
- jednostki samorządu terytorialnego – 7 CIS,
- fundacje – 7 CIS,
- spółdzielnię socjalną – 1 CIS.

W październiku 2019 r. odnotowano **28** podmiotów reintegracyjnych tego typu. W porównaniu do czerwca, w rejestrze znalazły się: CIS w Jastrzębiu-Zdroju, Katowicach oraz Sławkowie (utworzone odpowiednio 22.08.2019 r., 10.09.2019 i 02.10.2019 r. - wszystkie prowadzone przez stowarzyszenia).

Kluby Integracji Społecznej

Reintegracja społeczna i zawodowa osób, które podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych odbywa się również w Klubach Integracji Społecznej (KIS). Podstawą działania tego typu podmiotów jest (podobnie jak w przypadku CIS) ustawa o zatrudnieniu socjalnym. W KIS mogą być organizowane działania mające na celu pomoc uczestnikom w znalezieniu pracy, prace społecznie użyteczne, roboty publiczne, poradnictwo prawne, działalność samopomocowa w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych czy staże.

W Rejestrze Klubów Integracji Społecznej w województwie śląskim, prowadzonym na podstawie art. 18a ustawy o zatrudnieniu socjalnym, znajdowały się (wg stanu na 17 października 2019 r.) **52** tego typu podmioty, ulokowane w 28 powiatach, w tym najwięcej w bielskim (10), cieszyńskim (5) oraz żywieckim (5).

Zakłady Aktywności Zawodowej

Gmina, powiat, fundacja, stowarzyszenie lub inna organizacja społeczna, której zadaniem statutowym jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych może utworzyć Zakład Aktywności Zawodowej (ZAZ). Osoby niepełnosprawne w stopniu znacznym i umiarkowanym uzyskują w ZAZ rehabilitację zawodową, społeczną i leczniczą, poprzez którą są przygotowywane do pracy na otwartym rynku pracy oraz do realizacji pełnego niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia na miarę swoich indywidualnych możliwości.

W województwie śląskim funkcjonuje **14** Zakładów Aktywności Zawodowej, zlokalizowanych w Bielsku-Białej, Bytomiu, Chorzowie, Częstochowie, Gliwicach, Jastrzębiu-Zdroju, Katowicach, Lalikach, Mikołowie (2), Rudzie Śląskiej, Wodzisławiu Śląskim, Zabrze i Żorach⁸.

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Warsztaty Terapii Zajęciowej to placówki, które stwarzają osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej. Warsztaty oferują wsparcie w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Odbywa się to przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, a także sprawności psychofizycznych oraz umiejętności zawodowych.

Na terenie województwa działa **57** WTZ, z czego 7 w Katowicach i po 2 w Bytomiu, Chorzowie, Gliwicach, Mikołowie, Sosnowcu i Zabrze.

Funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej (jak również Zakładów Aktywności Zawodowej) określa ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1172, z późn. zm.).

Przedsiębiorstwa społeczne

Wymogi wobec podmiotów starających się o status przedsiębiorstwa społecznego zostały określone w „Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020”. Ww. Wytyczne zawierają opis sposobu weryfikacji statusu przedsiębiorstwa społecznego i obowiązek tworzenia listy tychże podmiotów. Weryfikacji dokonują Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, a w razie wątpliwości Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej⁹.

⁸ Zob. Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Rodziny i Polityki Społecznej: Wykaz zakładów aktywności zawodowej z terenu województwa śląskiego – według stanu na dzień 31.12.2018 r.: <http://www.katowice.uw.gov.pl/wydzial/wydzial-rodziny-i-polityki-spoecznej/wykazy-i-rejstry>

Najmłodszy ZAZ został utworzony w 2018 r. w Chorzowie. Od tego czasu nie powstała żadna nowa placówka tego typu.

⁹ Lista zweryfikowanych przedsiębiorstw społecznych jest dostępna na stronie: <https://es.rops-katowice.pl/baza-pes/>.

W październiku 2019 r. na liście znalazły się 132 podmioty z województwa śląskiego (tj. o 71 więcej niż rok wcześniej), działające w formie spółdzielni socjalnych, fundacji, stowarzyszeń, spółek non-profit, w różnego rodzaju branżach, obejmujących m.in. usługi dla firm, organizacji i administracji publicznej, gastronomię, w tym catering, edukację i kulturę, handel i pozostałe usługi.

Szczególną grupę przedsiębiorstw społecznych stanowią **spółdzielnie socjalne**¹⁰. Tworzą je w większości osoby zagrożone marginalizacją ze względu na bezrobocie, niepełnosprawność czy zaburzenia psychiczne, mające trudności ze znalezieniem pracy. Zatrudnienie w spółdzielniach socjalnych jest dla nich szansą na aktywizację społeczną i zawodową, integrację, podniesienie kwalifikacji.

¹⁰ Proces weryfikacji czy spółdzielnia socjalna spełnia warunki przedsiębiorstwa społecznego przebiega inaczej niż w przypadku innych podmiotów ekonomii społecznej. Zob. *Rekomendacje Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dotyczące sporządzenia listy przedsiębiorstw społecznych (PS)*. Wg stanu na koniec października zweryfikowano 40 spółdzielni socjalnych z województwa śląskiego.

Infrastruktura wsparcia sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim

W 2019 roku kontynuowano budowę infrastruktury wsparcia ekonomii społecznej na sześciu wyodrębnionych obszarach terytorialnych województwa śląskiego, tj. południowym (bielskim), zachodnim (rybnickim), północnym (częstochowskim), centralno-zachodnim, centralno-południowym i centralno-wschodnim.

Osoby fizyczne, jak również podmioty ekonomii społecznej czy instytucje zainteresowane rozwojem ekonomii społecznej w regionie, w tym tworzeniem miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych, mogą skorzystać ze wsparcia jednego z sześciu Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (zob. Tabela 1.).

Tabela 1. Sieć Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w województwie śląskim.

	Nazwa OWES	Dane kontaktowe lidera OWES	Zasięg terytorialny (powiat/obszar)	
1	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Obszaru Bielskiego Stowarzyszenia Bielskie Centrum Przedsiębiorczości w Bielsku-Białej (Lider), Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne „Teatr Grodzki”	43-382 Bielsko-Biała ul. Cieszyńska 367 owes@bcp.org.pl	<ul style="list-style-type: none"> • bielski • cieszyński • żywiecki • m. Bielsko-Biała 	obszar południowy (bielski)
2	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Obszaru Rybnickiego Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS (Lider), Miasto Żory – Żorskie Centrum Organizacji Pozarządowych	44-200 Rybnik ul. Rudzka 13C owes@cris.org.pl	<ul style="list-style-type: none"> • raciborski • rybnicki • wodzisławski • m. Jastrzębie Zdrój • m. Rybnik • m. Żory 	obszar zachodni (rybnicki)
3	OWES SWR Stowarzyszenie Współpracy Regionalnej w Katowicach (Lider)	40-008 Katowice ul. Warszawska 28a/2 owes@swr.pl	<ul style="list-style-type: none"> • lubliniecki • tarnogórski • m. Bytom • m. Katowice • m. Piekary Śląskie • m. Ruda Śląska 	obszar centralno-zachodni
4	Regionalny Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej 2.0 Fundacja Rozwoju Ekonomii Społecznej w Katowicach (Lider), Centrum Społecznego Rozwoju w Mikołowie, Miasto Gliwice/Gliwickie Centrum Organizacji Pozarządowych	43-100 Tychy ul. Barona 30/209 fres@ekonomiaspoleczna.org.pl	<ul style="list-style-type: none"> • bieruńsko-lędziński • gliwicki • mikołowski • pszczyński • m. Gliwice • m. Jaworzno • m. Mysłowice • m. Tychy • m. Zabrze 	obszar centralno-południowy
5	Jurajski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej tworzony przez Agencję Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A.	42-202 Częstochowa Al. Najświętszej Maryi Panny 24, lok. 8 jowes@jowes.pl	<ul style="list-style-type: none"> • częstochowski • kłobucki • myszkowski • m. Częstochowa 	obszar północny (częstochowski)

6	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Subregionu Centralno-Wschodniego Fundacja Regionalnej Agencji Promocji Zatrudnienia (Lider), Renata Pytlarz-Kowalska ARK Agencja Pracy, Spółdzielnia Socjalna „Kuznia”, „PRO-INWEST” s.c. Andrzej Dobrowolski, Danuta Dobrowolska, Małgorzata Dobrowolska	41-205 Sosnowiec ul. Mazowiecka 5 owes@frapz.org.pl	<ul style="list-style-type: none"> • będziński • zawierciański • m. Chorzów • m. Dąbrowa Górnicza • m. Siemianowice Śl. • m. Sosnowiec • m. Świętochłowice 	obszar centralno-wschodni
---	--	---	---	---------------------------

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

Do lipca/sierpnia 2018 r. OWES realizowały projekty w ramach konkursu RPSL.09.03.01-IZ.01-24-013/15 i RPSL.09.03.01-IZ.01-24-044/15 w ramach Osi Priorytetowej IX Włączenie społeczne, Działania 9.3 Rozwój ekonomii społecznej w regionie, Poddziałania 9.3.1 Wsparcie sektora ekonomii społecznej – projekty konkursowe RPO WSL 2014-2020¹¹. W ramach przedmiotowych konkursów osiągnięto następujące wskaźniki¹²:

- Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych – **651**.
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – **622**.
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – **2 854**.
- Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem – **1 399**.

W sierpniu 2018 r. Zarząd Województwa Śląskiego rozstrzygnął konkurs nr RPSL.09.03.01-IZ.01-24-205/17 w ramach Osi Priorytetowej IX Włączenie społeczne Działania 9.3 Rozwój ekonomii społecznej w regionie, Poddziałania 9.3.1 Wsparcie sektora ekonomii społecznej – projekty konkursowe RPO WSL 2014-2020.

W ramach przedmiotowego konkursu Instytucja Organizująca Konkurs określiła, że na poziomie powyższego Poddziałania powinny zostać osiągnięte następujące wskaźniki:

a) wskaźniki rezultatu bezpośredniego:

- **Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych** – poziom wskaźnika planowany do osiągnięcia w ramach konkursu: **1596**.

Obszar	Minimalna wartość wskaźnika do osiągnięcia
częstochowski	259
bielski	215
rybnicki	171
centralno-południowy	291
centralno-wschodni	343
centralno-zachodni	317
w tym OSI	17

¹¹ Zob. „Sektor ekonomii społecznej w województwie śląskim – Raport monitoringowy śródroczny. Rekomendacje dla sektora ekonomii społecznej w 2018 roku”: https://es.rops-katowice.pl/wp-content/uploads/2019/02/raport_sr_rek_2018.pdf

¹² Dane OWES z województwa śląskiego (stan na koniec realizacji projektu, tj. 31.07./31.08.2018 r.)

- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – poziom wskaźnika planowany do osiągnięcia w ramach konkursu: **1111**.

Obszar	Minimalna wartość wskaźnika do osiągnięcia
częstochowski	180
bielski	150
rybnicki	119
centralno-południowy	203
centralno-wschodni	239
centralno-zachodni	220
w tym OSI	13

- Liczba miejsc pracy utworzonych w wyniku działalności OWES dla osób wskazanych w definicji przedsiębiorstwa społecznego – poziom wskaźnika planowany do osiągnięcia w ramach konkursu: **1400**.

Obszar	Minimalna wartość wskaźnika do osiągnięcia
częstochowski	227
bielski	189
rybnicki	150
centralno-południowy	255
centralno-wschodni	301
centralno-zachodni	278

- Liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą utworzonych w wyniku działalności OWES – poziom wskaźnika planowany do osiągnięcia w ramach konkursu: **140**.

Obszar	Minimalna wartość wskaźnika do osiągnięcia
częstochowski	23
bielski	19
rybnicki	15
centralno-południowy	25
centralno-wschodni	30
centralno-zachodni	28

- Liczba miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty utworzonych w wyniku działalności OWES we wspartych przedsiębiorstwach społecznych – poziom wskaźnika planowany do osiągnięcia w ramach konkursu: **196**.

Obszar	Minimalna wartość wskaźnika do osiągnięcia
częstochoowski	32
bielski	26
rybnicki	21
centralno-południowy	36
centralno-wschodni	42
centralno-zachodni	39

- Procent wzrostu obrotów przedsiębiorstw społecznych objętych wsparciem – poziom wskaźnika planowany do osiągnięcia w ramach konkursu: 5% (minimalny odsetek przedsiębiorstw społecznych – 30%).
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju (wskaźnik pomocniczy wyłącznie dla celów monitorowania wsparcia obszarów wiejskich).
- Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju (wskaźnik pomocniczy wyłącznie dla celów monitorowania wsparcia obszarów wiejskich).

b) wskaźniki produktu:

- **Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie** - planowany do osiągnięcia w ramach konkursu: **5534**.

Obszar	Minimalna wartość wskaźnika do osiągnięcia
częstochoowski	898
bielski	746
rybnicki	592
centralno-południowy	1008
centralno-wschodni	1192
centralno-zachodni w tym OSI	1098 51

- **Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem** - planowany do osiągnięcia w ramach konkursu: **1399**.

Obszar	Minimalna wartość wskaźnika do osiągnięcia
częstochoowski	227
bielski	188
rybnicki	150
centralno-południowy	255
centralno-wschodni	301
centralno-zachodni w tym OSI	278 15

- **Liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia co do utworzenia PES** - planowany do osiągnięcia w ramach konkursu: **72**.

Obszar	Minimalna wartość wskaźnika do osiągnięcia
częstocheński	12
bielski	12
rybnicki	12
centralno-południowy	12
centralno-wschodni	12
centralno-zachodni	12

Tabela 2. Wskaźniki produktu – wartości osiągnięte przez OWES na koniec czerwca i października 2019 r.

Wskaźniki produktu – wartości osiągnięte przez OWES		OWES – obszar zachodni	OWES – obszar południowy	JOWES – obszar północny	OWES – obszar centralno-wschodni	ROWES – obszar centralno-południowy	OWES – obszar centralno-zachodni	RAZEM
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	06.2019	61	183	188	100	185	59	776
	10.2019	131	261	231	372	267	129	1 391
Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	06.2019	78	68	84	27	144	56	457
	10.2019	92	94	122	43	164	71	586
Liczba grup inicjatywnych, które w wyniku działalności OWES wypracowały założenia co do utworzenia PES	06.2019	4	13	17	8	31	13	86
	10.2019	12	25	29	14	45	12	137
Liczba środowisk, które w wyniku działalności OWES przystąpiły do wspólnej realizacji przedsięwzięcia mającego na celu rozwój ES	06.2019	1	4	bd.	0	2	2	9
	10.2019	2	6	9	0	2	3	22

Źródło: dane OWES z województwa śląskiego (stan na 30.06.2019 r. oraz 31.10.2019 r.).

dot. aktualnego projektu, tj. realizowanego od 01.08.2018 r.: obszar zachodni, południowy, północny, centralno-zachodni/01.09.2018 r.: obszar centralno-południowy/14.12.2018 r.: obszar centralno-wschodni.

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu - wartości osiągnięte przez OWES na koniec czerwca i października 2019 r.

Wskaźniki rezultatu – wartości osiągnięte przez OWES		OWES – obszar zachodni	OWES – obszar południowy	JOWES – obszar północny	OWES – obszar centralno- wschodni	ROWES – obszar centralno- południowy	OWES – obszar centralno- zachodni	RAZEM
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rach.)	06.2019	nd.	nd.	nd.	nd.	nd.	2	2
	10.2019	nd.	nd.	9	nd.	1	2	12
Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych*	06.2019	16	76	73	25	bd.	56	246
	10.2019	33	81	79	93	127	85	498
Liczba miejsc pracy utworzonych w wyniku działalności OWES dla osób wskazanych w definicji PS*	06.2019	16	76	73	25	bd.	56	246
	10.2019	33	79	79	93	127	85	496
Liczba NGO prowadzących działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą, utworzonych w wyniku działalności OWES	06.2019	5	8	0	2	bd.	0	15
	10.2019	6	13	8	3	16	10	56

Źródło: dane OWES z województwa śląskiego (stan na 30.06.2019 r. oraz 31.10.2019 r.).

dot. aktualnego projektu, tj. realizowanego od 01.08.2018 r.: obszar zachodni, południowy, północny, centralno-zachodni/01.09.2018 r.: obszar centralno-południowy/14.12.2018 r.: obszar centralno-wschodni.

Uwaga: wg stanu na koniec października JOWES utworzył 33 miejsca pracy w przedsiębiorstwach społecznych na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju i odnotował 5-procentowy wzrost obrotów przedsiębiorstw społecznych objętych wsparciem (pozostałe OWES będą mierzyły wzrost obrotów po zakończeniu roku budżetowego, najwcześniej w 2020 r.).
*Miejsca pracy utworzone w PS wykazano na podstawie zawartych umów (dane w tym zakresie nie uwzględniają okresu trwałości miejsc pracy).

W województwie śląskim działalność prowadzą również dwa akredytowane Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, które nie realizują projektu konkursowego w ramach RPO WSL 2014-2020:

1. Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej MOST

OWES MOST powołany został w celu podniesienia potencjału podmiotów sektora ES oraz zwiększenia szans na znalezienie stabilnego zatrudnienia przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym na terenie województwa śląskiego, szczególnie obszaru centralno-wschodniego. Zadania Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej MOST realizowane są w partnerstwie, w skład którego wchodzi:

- a. **Stowarzyszeniem Wspierania Organizacji Pozarządowych „Most”** w Katowicach (Lider);
- b. **Miasto Świętochłowice – Centrum Integracji Społecznej** (Partner).

2. Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej „Śląski Klaster Ekonomii Społecznej i Solidarnej”

OWES działa głównie w celu wzmocnienia roli sektora ES w aktywnej integracji społecznej i zawodowej mieszkańców województwa śląskiego poprzez:

- wzmocnienie roli PES,
- powstanie i utrzymanie miejsc pracy w PS,
- wzrost kompetencji w obszarze ES,
- rozwój partnerstw lokalnych i współpracy międzysektorowej,
- poszukiwanie źródeł długookresowego finansowania dla PES,
- szerzenie idei ES.

Ośrodek funkcjonuje na terenie województwa śląskiego, w formie konsorcjum, w skład którego wchodzi: Spółdzielnia Socjalna PIAST (Lider), Instytut Pracy i Edukacji, Instytut Rozwoju Rynku Pracy, Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach, FAJNA Spółdzielnia Socjalna, TVS Sp. z o.o. Siedziba Ośrodka mieści się w Katowicach, przy czym posiada on swoje oddziały w Zawierciu, Gliwicach, Zabrze, Cieszynie.

W 2019 r. OWES prowadził liczne działania promocyjne i edukacyjne w obszarze ekonomii społecznej, m.in.:

- współorganizacja „Pikniku Trzech Klastrow Ekonomii Społecznej”,
- działania w ramach Programu „JA EUROPE” - Rozwój Przedsiębiorczości Młodzieżowej,
- organizacja 6 rozgrywek w ramach Turnieju gry planszowej „Ekonomia Społeczna” w Katowicach, Dąbrowie Górniczej, Rybniku, Bielsku-Białej, Częstochowie, we współpracy z ROPS,
- spotkanie w ramach ERASMUS+ Projektu „Social Entrepreneurship (SE): Tools and Trainers”,
- 9 spotkań w ramach projektu Inkubator Przedsiębiorczości Szkolnej,
- 4 spotkania w ramach #CoopsDay2019 Poland – Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości,
- spotkanie inicjujące Program „Dostępność Plus”,
- Dni Otwarte Funduszy Europejskich - 6 spotkań,
- prowadzenie webinarium z udziałem Finalistek Programu WzmocniONE,
- 3 spotkania w ramach Kawiarenki Naprawczej,
- spotkanie „Kawa z wartościami”,
- 4 spotkania w ramach „FINE Energy”,
- Realizacje filmowe:

ŚLĄSKA.TV

- film „Przedsiębiorczość społeczna”,
- reportaże „Przedsiębiorczość społeczna i Dobroczynność”,

FAJNA Spółdzielnia Socjalna

- film Piknik Trzech Klastrow,
- reportaż Przedsiębiorczość Społeczna podczas Europejskiego Kongresu Małych i Średnich Firm,
- mini reportaż z przebiegu Turnieju gry planszowej „Ekonomia Społeczna”.

Sprawozdanie z wykonania rekomendacji dotyczących rozwoju sektora ekonomii społecznej w regionie

W II połowie 2018 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego wypracował pakiet rekomendacji dotyczących rozwoju ekonomii społecznej w regionie. Został on opublikowany w raporcie pn. [Sektor ekonomii społecznej w województwie śląskim – Raport monitoringowy śródroczny. Rekomendacje dla sektora ekonomii społecznej w 2018 roku](#). Rekomendacje odnoszą się do wzmocnienia lokalnej i regionalnej współpracy instytucjonalnej na rzecz rozszerzenia oferty usług reintegracji społecznej, kontynuacji działań OWES w zakresie profesjonalizacji i rozwoju świadczonych usług wsparcia, zwiększania rozpoznawalności marek produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej w regionie, wzrostu świadomości biznesowej przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej, wzrostu świadomości młodzieży o ekonomii społecznej i solidarnej, a także identyfikacji i promocji nisz rynkowych możliwych do zagospodarowania przez podmioty ekonomii społecznej.

Ich wdrażanie rozpoczęto w 2019 roku, we współpracy z kluczowymi interesariuszami „Regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim do roku 2020”. Poniżej przedstawiono poszczególne rekomendacje wraz z opisem podjętych działań i osiągniętych rezultatów.

Rekomendacja I

Wzmocnienie lokalnej i regionalnej współpracy instytucjonalnej na rzecz rozszerzenia oferty usług reintegracji społecznej

Wskaźnik 1: 1 regionalna sieć reintegracji

Stopień realizacji wskaźnika 1: 100%

Wskaźnik 2: 6 lokalnych sieci reintegracyjnych

Stopień realizacji wskaźnika 2: 100%

W 2018 r. województwo śląskie, wraz z 5 innymi województwami, włączyło się w projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 przez Departament Pomocy i Integracji Społecznej, Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej oraz Instytut Pracy i Spraw Socjalnych w Warszawie.

W efekcie prowadzonych działań, w 2019 r. w województwie śląskim powstała **Regionalna Sieć na rzecz Reintegracji (RSR)**. Podstawowym zadaniem RSR jest wzmacnianie pozycji i wspieranie rozwoju potencjału **Lokalnych Sieci na rzecz Reintegracji (LSR-ów)**. Funkcję głównego węzła RSR pełni Śląska Rada Podmiotów Reintegracyjnych działająca przy ROPS.

Z kolei w skład LSR-ów wchodzi organizacje/institucje należące do trzech kategorii interesariuszy:

- **interesariusze typu A** – organizacje/institucje, których głównym celem statutowym jest reintegracja, np. KIS, CIS, integracyjne przedsiębiorstwa społeczne, w tym spółdzielnie socjalne, lokalne organizacje pozarządowe;
- **interesariusze typu B** – organizacje/institucje, których jednym z celów statutowym jest reintegracja, np.: OPS, PUP, lokalne organizacje pozarządowe działające na rzecz osób wykluczonych;
- **interesariusze typu C** – organizacje/institucje, dla których reintegracja nie jest celem/jednym z celów statutowych, ale które świadczą usługi, z których – w co najmniej tej samej mierze, co inne kategorie społeczne - korzystać mogą osoby reintegrowane, np.: instytucje kultury (w tym samorządowe ośrodki kultury i biblioteki).

W województwie śląskim zawiązano 6 Lokalnych Sieci Reintegracyjnych. W ramach LSR-ów, w czerwcu i lipcu 2019 r. powstały Kluby Integracji Społecznej zlokalizowane w Chorzowie, Rudzie Śląskiej, Knurowie, Cieszynie, Strumieniu i Zebrzydowicach. Pozyskały one do współpracy różnego rodzaju interesariuszy zajmujących się reintegracją i wsparciem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym bądź też świadczących usługi, z których mogą korzystać osoby reintegrowane.

Regionalna Sieć na rzecz Reintegracji współpracuje ze Śląską Radą Podmiotów Reintegracyjnych (regionalnym ciałem doradczo-opiniującym reprezentującym podmioty reintegracyjne), która zajmuje się m.in. reprezentowaniem i ochroną interesów Zakładów Aktywności Zawodowej, Warsztatów Terapii Zajęciowej, Centrów i Klubów Integracji Społecznej, tworzeniem metod i modeli współpracy między podmiotami reintegracyjnymi, a także wypracowywaniem i dyskusją wokół rozwiązań legislacyjnych. Organ działa od 14 czerwca 2016 roku.

Śląska Rada Podmiotów Reintegracyjnych udziela RSR wsparcia na poziomie organizacyjnym i merytorycznym, przy czym część z członków Rady aktywnie działa w ramach Regionalnej Sieci na rzecz Reintegracji. Działalność RSR została zainicjowana podczas Śląskiego Konwentu Podmiotów Reintegracyjnych, zorganizowanego przez ROPS we współpracy ze Śląską Radą Podmiotów Reintegracyjnych w dniach 23-24 maja 2019 r. Regionalni animatorzy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych zainteresowani uruchomieniem Klubów Integracji Społecznej udzielali informacji odnośnie modelu przygotowanego w ramach projektu „Krajowa Sieć Reintegracji”, a także włączali się w wymianę zdań nt. rozwoju reintegracji społeczno-zawodowej w regionie.

Głównym celem Konwentu była dyskusja na temat aktualnej kondycji podmiotów reintegracyjnych w regionie oraz uwarunkowań wpływających na efektywność ich działania oraz możliwości rozwoju, w szczególności w związku z nową perspektywą finansowania Unii Europejskiej i programowaniem strategii rozwoju województwa śląskiego.

W trakcie dwóch dni Konwentu można było wysłuchać prelekcji nt. aktualnej sytuacji na śląskim rynku pracy, możliwości wsparcia osób z niepełnosprawnością i ich otoczenia z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, a także programu Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych oraz związanych z nim programów, tj. „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” i „Opieka wytchnieniowa”. Towarzyszyły im prezentacje i dyskusje dotyczące kierunków rozwoju podmiotów reintegracyjnych oraz pracy z osobami uzależnionymi, a także rozwoju psychoseksualnego i seksualności osób niepełnosprawnych.

Członkowie RSR spotykają się systematycznie podczas spotkań roboczych organizowanych w siedzibie ROPS lub w siedzibach podmiotach reintegracyjnych, z udziałem przedstawiciela ROPS, a także regionalnych animatorów reintegracji, przedstawicieli Klubów Integracji Społecznej założonych w ramach projektu czy też instytucji pomocy i integracji społecznej.

Rekomendacja II

Kontynuacja działań podejmowanych w OWES w celu profesjonalizacji i rozwoju świadczonych usług wsparcia

Wskaźnik 1: plan i zasady współpracy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej

Stopień realizacji wskaźnika 1: 100%

W ramach sieci sześciu OWES systematycznie zwiększane są kompetencje osób bezpośrednio zaangażowanych w kreowanie i rozwój sektora ekonomii społecznej. Regularne spotkania sprzyjają poprawie jakości i skuteczności świadczonych usług wspierających tworzenie nowych podmiotów ekonomii społecznej i miejsc pracy w sektorze ES. Partnerski charakter sieci OWES wspierają spotkania sieciujące, zajęcia z budowania zespołu oraz bieżąca wymiana doświadczeń i dobrych praktyk.

W 2019 roku powstał „Plan i zasady współpracy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej”. Dokument ma charakter ogólny i nakreśla najważniejsze zagadnienia w zakresie współpracy ROPS i OWES w następujących obszarach: sieciowanie i wymiana informacji, wzmacnianie współpracy na rzecz ES, poprawa efektywności działania PES, kształtowanie warunków do rozwoju ekonomii społecznej w regionie, monitoring działalności instytucji tworzących regionalny sektor ekonomii społecznej. Plan obowiązuje do końca aktualnego okresu programowania, tj. do 2023. Założono, iż wdrożenie jego postanowień przyczyni się do rozszerzenia dotychczasowej kooperacji obu typów instytucji na rzecz wspierania rozwoju regionalnej ekonomii społecznej, a także uchroni przed powielaniem się działań podejmowanych przez OWES i ROPS.

Wskaźnik 2: ewaluacja zewnętrzna OWES

Stopień realizacji wskaźnika 2: 0%

W październiku 2019 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego ogłosił zapytanie ofertowe na przeprowadzenie badania ewaluacyjnego systemu wsparcia ekonomii społecznej w województwie śląskim za okres 01.08.2018 – 31.08.2019 r. Ewaluacja obejmie OWES z terenu województwa śląskiego, które posiadały w okresie objętym badaniem akredytację Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, klientów OWES (indywidualnych i instytucjonalnych), ROPS, IZ RPO. Analizie poddane zostaną działania prowadzone przez OWES, w szczególności w ramach RPO WSL, a także inne działania związane z rozwojem ES, prowadzone m.in. przez Samorząd Województwa i jego jednostki organizacyjne.

W 2019 r. wyłoniono wykonawcę usługi. Do końca roku przeprowadzona została analiza danych zastanych (*desk research*) oraz opracowano raport, w którym znalazły się wyniki tejże analizy oraz opis metodologii badań właściwych z wykorzystaniem technik ilościowych i jakościowych. Badania właściwe rozpoczną się w 2020 r. W ich efekcie powstanie raport końcowy, zawierający m.in. wnioski i rekomendacje uzyskane w toku procesu ewaluacji.

Rekomendacja III

Zwiększanie rozpoznawalności marek produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej w regionie

Wskaźnik 1: 10 certyfikowanych PES w województwie śląskim w 2019 r.

Stopień realizacji wskaźnika 1: 60%.

Mając na uwadze potrzebę wspierania promocji produktów i usług PES w regionie, w 2019 roku informowano PES i PS o możliwości ubiegania się o Znak Promocyjny Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny”¹³.

Znak „Zakup Prospołeczny” daje klientom szansę identyfikowania produktów i usług ekonomii społecznej, a tym samym dokonywania ważnych społecznych działań – takie prospołeczne zakupy pozwalają przy okazji codziennych wydatków podejmować decyzje na rzecz ludzi potrzebujących, walczących o swoją samodzielność życiową i zawodową. Z drugiej strony certyfikowane podmioty ekonomii społecznej muszą dbać o jakość i konkurencyjność. Posiadanie Znaku wyróżnia wybrane jednostki spośród podmiotów ekonomii społecznej działających na danym terenie. Przyznanie Znaku to wynik dbałości o stałe umocnienie rangi i wizerunku podmiotów ekonomii społecznej jako symbolu usług i produktów o najwyższej jakości, wykonanych w połączeniu z wyjątkową dbałością o wykorzystanie potencjału społecznego. Certyfikacja efektywnie wspomaga działania prowadzone przez odznaczone podmioty ekonomii społecznej w zakresie marketingu i public relations.

¹³ Zob. Zakup Prospołeczny teraz również w województwie śląskim: <http://es.rops-katowice.pl/zakup-prospoleczny-teraz-rowniez-w-wojewodztwie-slaskim/>.

W 2019 r. Znak Promocyjny Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny” posiadało 6 podmiotów działających w obszarze ekonomii społecznej, tj.:

1. **Zakład Aktywności Zawodowej – Zakład Usług Pralniczych w Wodzisławiu Śląskim** (certyfikowane zostały usługi pralnicze).
2. **Spółdzielnia Socjalna „Jasne, że bus” z Częstochowy** (certyfikowana została usługa transportowa osób niepełnosprawnych).
3. **Fundacja „Cała Naprzód” z Gliwic** (certyfikowana została Niedzielna Liga Futsalu).
4. **Fundacja Wielki Człowiek z Katowic** (certyfikowane zostały publikacje książkowe i płyty DVD).
5. **Zakład Aktywności Zawodowej z Mikołowa – Borowej Wsi** (certyfikowano sprzedaż wyrobów własnych – mleka i warzyw).
6. **Zakład Aktywności Zawodowej „GRILL” z Mikołowa – Borowej Wsi** (certyfikowano usługę pralniczą, usługi gastronomiczne – catering i sprzedaż posiłków, sprzedaż wyrobów garmażeryjnych, tj. pasztet, chleb, sałatki).

Wskaźnik 2: 1 targi ekonomii społecznej

Stopień realizacji wskaźnika 2: 100%.

6 września 2019 roku na katowickim rynku odbyła się trzecia edycja Targów Ekonomii Społecznej organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej. Wśród wystawców – 25 podmiotów ekonomii społecznej z województwa śląskiego – znalazły się Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakład Aktywności Zawodowej, spółdzielnie socjalne, fundacje, stowarzyszenia, spółki non profit.

Podczas targów można było zakupić różnorodne wyroby rękodzielnicze, produkty spożywcze, kosmetyki, książki, biżuterię, przedmioty ozdobne oraz codziennego użytku, wyroby z wikliny, szkła i drewna czy zabawki dla dzieci, a także zapoznać się z ofertą usługową śląskich PES, które zdecydowały się wziąć udział w wydarzeniu (m.in. w zakresie korzystania z pojazdów elektrycznych, usług remontowo-budowlanych, opiekuńczych, tworzenia stron internetowych, filmów, fotografii).

Rekomendacja IV

Kontynuacja działań na rzecz wzrostu świadomości biznesowej przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej

Wskaźnik: 10 spotkań nt. biznesowych aspektów prowadzenia działalności przez podmioty ekonomii społecznej

Stopień realizacji wskaźnika: 100%

Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej świadczą doradztwo biznesowe, które w dużej mierze koncentruje się na kwestiach prowadzenia działalności biznesowej przez podmioty ekonomii społecznej.

W 2019 roku OWES organizowały także różnego rodzaju szkolenia dotyczące zakładania i funkcjonowania PES, budowania marki, prowadzenia działalności gospodarczej i odpłatnej. 5 na 6 OWES zorganizowało dla PES ogółem **33 spotkania** dotyczące biznesowych aspektów prowadzenia działalności (w formie spotkań sieciujących PES i biznes, szkoleń, konferencji itp.).

Rekomendacja V

Zwiększanie świadomości młodzieży o ekonomii społecznej i solidarnej

Wskaźnik 1: 1 cykl edukacyjny z zakresu ekonomii społecznej (w min. 10 szkołach)

Stopień realizacji wskaźnika 1: 100%

W 2019 roku kontynuowano działania mające zwiększyć świadomość młodych ludzi w zakresie korzyści, jakie daje sektor społeczny (m.in. tworząc wartościowe miejsca pracy). Konsekwentnie wprowadzano tematykę ekonomii społecznej do szkół, organizując cykl edukacyjny z wykorzystaniem konspektu lekcji pn. „Poznaj przedsiębiorstwo społeczne – społeczno-ekonomiczna TIK-owa gra terenowa”, nagrodzonego w konkursie na „Najlepszy konspekt lekcji o ekonomii społecznej w województwie śląskim”, zorganizowanym przez ROPS w 2013 r.

W 2019 r. wzięło w nim udział 20 szkół (w związku z dużym zainteresowaniem, w 2019 r. zwiększono limit szkół z 10 do 20). W samych szkołach i na uczelniach dystrybuowano grę „Ekonomia Społeczna” oraz folder „Ekonomia społeczna – a co to takiego?”.

Wskaźnik 2: 1 regionalny turniej gry planszowej „Ekonomia Społeczna”

Stopień realizacji wskaźnika 2: 100%

W 2019 r. Fajna Spółdzielnia Socjalna z Katowic zorganizowała na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego Turniej gry planszowej „Ekonomia Społeczna”. Wzięły w nim udział 5-osobowe drużyny reprezentujące 15 szkół ponadpodstawowych z różnych części województwa. Eliminacje odbyły się w 5 miastach: Bielsku-Białej, Częstochowie, Katowicach, Rybniku, Dąbrowie Górniczej. Pozwoliły one wyłonić 5 drużyn, które zmierzyły się w finale zorganizowanym 6 listopada 2019 r. w Katowicach.

Gra stanowi narzędzie do nauki postaw przedsiębiorczych i społecznych, dostarcza przy tym wielu emocji i nowych doświadczeń. Dodatkowo podczas turnieju uczniowie zapoznali się z ofertą Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej i specyfiką funkcjonowania sektora ES. Drużyny stosowały różne strategie, aby zdobyć jak najwyższą liczbę punktów. Najskuteczniejsza okazała się taktyka reprezentantów V Liceum Ogólnokształcącego w Bielsku-Białej, którzy osiągnęli najlepszy wynik, wygrywając tym samym całe rozgrywki. Kolejne miejsca na podium zdobyli uczniowie ze Szkoły Policealnej przy Technicznych Zakładach Naukowych w Częstochowie oraz Zespołu Szkół Mechaniczno-Elektrycznych im. T. Kościuszki w Rybniku.

Rekomendacja VI

Identyfikacja i promocja nisz rynkowych możliwych do zagospodarowania przez podmioty ekonomii społecznej

Wskaźnik 1: opracowane narzędzie w postaci mapy potrzeb

Stopień realizacji wskaźnika 1: 100%

Wskaźnik 2: 50 podmiotów, które skorzystały z narzędzia w postaci mapy potrzeb

Stopień realizacji wskaźnika 2: 100%

Mając na uwadze konieczność stałego dostosowywania oferty podmiotów ekonomii społecznej do sytuacji na rynku dóbr i usług, a także zapotrzebowania samorządów na realizację usług społecznych użyteczności publicznej, ROPS zlecił przygotowanie założeń narzędzia w postaci interaktywnej mapy potrzeb sektora ekonomii społecznej województwa śląskiego.

W II poł. 2018 roku została wyłoniona firma informatyczna, która przygotowała założenia interaktywnej mapy potrzeb oraz zorganizowała warsztat konsultacyjny z udziałem przedstawicieli sektora ekonomii społecznej i jego otoczenia, w tym podmiotów ekonomii społecznej, ROPS, OWES.

W kwietniu 2019 r. powstało narzędzie informatyczne, które agreguje i prezentuje dane o podmiotach ekonomii społecznej województwa śląskiego, oferujących różnego rodzaju produkty i usługi. Z drugiej strony ukazuje zapotrzebowanie na te usługi w ujęciu terytorialnym (wśród gmin, jak i na poziomie całego regionu). Umożliwia przy tym generowanie graficznych prezentacji wybranych zmiennych, co pozwala na uchwycenie zmiany trendów w określonym przedziale czasu.

Według stanu na koniec października 2019 r. z narzędzia skorzystało **330** podmiotów.

W 2019 r. w województwie śląskim rozwijała się sieć Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, obejmująca 6 podmiotów, do których zaliczają się wyodrębnione organizacyjnie i rachunkowo jednostki podmiotów lub partnerstwa/konsorcja podmiotów, realizujących usługi wsparcia ekonomii społecznej, niedziałające dla osiągnięcia zysku lub przeznaczające zysk na działania OWES.

Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej w województwie śląskim kontynuowały realizację projektów w ramach konkursu nr RPSL.09.03.01-IZ.01-24-205/17 w ramach Osi Priorytetowej IX Włączenie społeczne, Działania 9.3 Rozwój ekonomii społecznej w regionie, Poddziałania 9.3.1 Wsparcie sektora ekonomii społecznej – projekty konkursowe RPO WSL 2014-2020, co umożliwiło dalszy rozwój infrastruktury wsparcia ekonomii społecznej na 6 wyróżnionych obszarach województwa. W ramach projektów wsparciem zostało objętych na koniec października 2019 r. **586 PES** i powstało **498 miejsc pracy**.

W okresie 2015-2018, w ramach konkursów RPSL.09.03.01-IZ.01-24-013/15 i RPSL.09.03.01-IZ.01-24-044/15, Poddziałanie 9.3.1 Wsparcie sektora ekonomii społecznej – projekty konkursowe RPO WSL 2014-2020, OWES działające na 6 wyodrębnionych terytorialnie obszarach objęty wsparciem **1 399** podmiotów ekonomii społecznej i przyczyniły się do utworzenia **651** miejsc pracy (wg stanu na 31.07./31.08.2018 r.).

W regionie aktywną działalność prowadzi 8,2 tys. rejestrowych organizacji non-profit. W sferze ekonomii społecznej funkcjonują **150** podmioty reintegracyjne, w tym: 27 Centrów Integracji Społecznej, 52 Kluby Integracji Społecznej, 14 Zakładów Aktywności Zawodowej, 57 Warsztatów Terapii Zajęciowej. Ponadto aktywnie działają 132 przedsiębiorstwa społeczne.

Przedłożone w 2018 roku rekomendacje zostały wdrożone na poziomie **87,27%**¹⁴. Wynika to z mniejszej niż zakładano liczby podmiotów ekonomii społecznej certyfikowanych Znakiem Promocyjnym Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny” oraz zlecenia ewaluacji zewnętrznej w IV kw. 2019 r., wskutek czego zakończenie ewaluacji planowane jest w I kw. 2020 r.

Tabela 4. Rekomendacje dotyczące rozwoju sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim – stopień wdrożenia poszczególnych wskaźników.

Rekomendacja I

Wzmocnienie lokalnej i regionalnej współpracy instytucjonalnej na rzecz rozszerzenia oferty usług reintegracji społecznej

Wskaźnik 1: 1 regionalna sieć reintegracji

Wskaźnik 2: 6 lokalnych sieci reintegracyjnych

Stopień realizacji wskaźnika 1: 100%

Stopień realizacji wskaźnika 2: 100%

W województwie śląskim powstała **Regionalna Sieć na rzecz Reintegracji** oraz **6 Lokalnych Sieci na rzecz Reintegracji**. W ramach LSR-ów, w czerwcu i lipcu 2019 r. zostały utworzone Kluby Integracji Społecznej w Chorzowie, Rudzie Śląskiej, Knurowie, Cieszynie, Strumieniu i Zebrzydowicach. Pozyskały one do współpracy różnego rodzaju interesariuszy zajmujących się reintegracją i wsparciem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym bądź też świadczących usługi, z których mogą korzystać osoby reintegrowane.

Rekomendacja II

Kontynuacja działań podejmowanych w OWES w celu profesjonalizacji i rozwoju świadczonych usług wsparcia

Wskaźnik 1: plan i zasady współpracy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej

Wskaźnik 2: ewaluacja zewnętrzna OWES

Stopień realizacji wskaźnika 1: 100%

Stopień realizacji wskaźnika 2: 0%

¹⁴ Wartość średnia obliczona na podstawie stopnia realizacji poszczególnych wskaźników.

ROPS przy współpracy z OWES-ami wypracował podczas spotkań sieciujących dokument pn. „Plan i zasady współpracy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej”.

Ewaluacja zewnętrzna została zlecona przez ROPS w IV kw. 2019 r. – jej zakończenie planowane jest na I kw. 2020 r.

Rekomendacja III

Zwiększanie rozpoznawalności marek produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej w regionie

Wskaźnik 1: 10 certyfikowanych PES w województwie śląskim w 2019 r.

Wskaźnik 2: 1 targi ekonomii społecznej

Stopień realizacji wskaźnika 1: 60%

Stopień realizacji wskaźnika 2: 100%.

W 2019 r. Znak Promocyjny Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny” posiadały:

1. Zakład Aktywności Zawodowej – Zakład Usług Pralniczych w Wodzisławiu Śląskim (certyfikowane zostały usługi pralnicze).
2. Spółdzielnia Socjalna „Jasne, że bus” z Częstochowy (certyfikowana została usługa transportowa osób niepełnosprawnych).
3. Fundacja „Cała Naprzód” z Gliwic (certyfikowana została Niedzielną Ligą Futsalu).
4. Fundacja Wielki Człowiek z Katowic (certyfikowane zostały publikacje książkowe i płyty DVD).
5. Zakład Aktywności Zawodowej z Mikołowa – Borowej Wsi (certyfikowano sprzedaż wyrobów własnych – mleka i warzyw).
6. Zakład Aktywności Zawodowej „GRILL” z Mikołowa – Borowej Wsi (certyfikowano usługę pralniczą, usługi gastronomiczne – catering i sprzedaż posiłków, sprzedaż wyrobów garmażeryjnych (pasztet, chleb, sałatki).

We wrześniu 2019 roku na katowickim rynku odbyły się Targi Ekonomii Społecznej (trzecia edycja zorganizowana przez ROPS). Wzięło w nich udział 25 wystawców – podmiotów ekonomii społecznej z województwa śląskiego, w tym: Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakład Aktywności Zawodowej, spółdzielnie socjalne, fundacje, stowarzyszenia, spółki non profit.

Rekomendacja IV

Kontynuacja działań na rzecz wzrostu świadomości biznesowej przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej

Wskaźnik: 10 spotkań nt. biznesowych aspektów prowadzenia działalności przez podmioty ekonomii społecznej

Stopień realizacji wskaźnika: 100%

Śląskie OWES przeprowadziły co najmniej 33 spotkania nt. biznesowych aspektów prowadzenia działalności przez podmioty ekonomii społecznej. W 2019 r. tego typu spotkania odbywały się na obszarach działania 5 OWES (zachodnim, południowym, północnym, centralno-południowym i centralno-zachodnim).

Rekomendacja V

Zwiększanie świadomości młodzieży o ekonomii społecznej i solidarnej

Wskaźnik 1: 1 cykl edukacyjny z zakresu ekonomii społecznej (w min. 10 szkołach)

Wskaźnik 2: 1 regionalny turniej gry planszowej „Ekonomia Społeczna”

Stopień realizacji wskaźnika 1: 100%

Stopień realizacji wskaźnika 2: 100%

W 2019 r. współpracę z ROPS podjęto 20 szkół, w których przeprowadzono zajęcia w ramach cyklu edukacyjnego z zakresu ekonomii społecznej. ROPS zlecił organizację regionalnego turnieju gry planszowej „Ekonomia Społeczna” dla uczniów szkół średnich, składającego się z fazy eliminacyjnej w 5 miastach na terenie województwa śląskiego oraz rozgrywki finałowej w dniu 6 listopada 2019 r. w Katowicach.

Rekomendacja VI

Identyfikacja i promocja nisz rynkowych możliwych do zagospodarowania przez podmioty ekonomii społecznej

Wskaźnik 1: opracowane narzędzie w postaci mapy potrzeb

Wskaźnik 2: 50 podmiotów, które skorzystały z narzędzia w postaci mapy potrzeb

Stopień realizacji wskaźnika 1: 100%

Stopień realizacji wskaźnika 2: 100%

W 2019 r. opracowano i udostępniono online narzędzie informatyczne w postaci interaktywnej mapy potrzeb sektora ekonomii społecznej. Według stanu na koniec października 2019 r. z narzędzia skorzystało **197 PES** i **133 JST**.

Rekomendacje dla sektora ekonomii społecznej na 2020 r.

Wspólne wypracowywanie wniosków i rekomendacji dotyczących rozwoju sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim jest na bieżąco dokonywane w ramach projektu „Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim”. W 2019 r. służyły temu przede wszystkim:

- Cykliczne spotkania sieciujące OWES (11 spotkań w 2019 r.).
- Cykliczne spotkania Śląskiej Rady Podmiotów Reintegracyjnych (regionalnej sieci kooperacji PES o charakterze reintegracyjnym) oraz konwent PES o charakterze reintegracyjnym.
- Posiedzenie Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej.
- Monitoring wdrażania *Regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim do roku 2020* – opracowanie „Raportu o stanie ekonomii społecznej w województwie śląskim w 2018 roku”.

Ponadto rekomendacje wypracowywane są na bazie wniosków wynikających z innych podejmowanych w projekcie działań, tj.:

- Doradztwo specjalistyczne w 4 obszarach tematycznych:
 - 1) Zlecenie realizacji zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej.
 - 2) Aspekty społeczne w zamówieniach publicznych.

- 3) Współdziałanie administracji publicznej i sektora ekonomii społecznej na terenie gminy.
 - 4) Rewitalizacja obszarów zdegradowanych z wykorzystaniem podmiotów ekonomii społecznej.
- Cykliczne spotkania Forum Międzysektorowego na temat:
 - 1) Budowanie marki i public relations w podmiotach reintegracyjnych.
 - 2) Zlecenie zadań publicznych i stosowanie aspektów społecznych w zamówieniach publicznych w kontekście rozwoju podmiotów ekonomii społecznej.
 - 3) Animacja a budowanie środowiska przyjaznego ekonomii społecznej.
 - 4) Deinstytucjonalizacja usług społecznych z włączeniem podmiotów ekonomii społecznej.
 - Organizacja konkursu dla przedsiębiorstw społecznych w województwie śląskim „Asy śląskiej ekonomii społecznej 2019”.
 - Przeprowadzenie kampanii promocyjno-informacyjnej, której celem była popularyzacja wiedzy o ekonomii społecznej w społeczeństwie. Odbiorcami kampanii były osoby zainteresowane rozpoczęciem działalności w obszarze ekonomii społecznej, istniejące podmioty ekonomii społecznej, JST i społeczność województwa śląskiego. W kampanii wykorzystano film promocyjno-instruktażowy na temat ekonomii społecznej, adresowany głównie dla młodzieży oraz folder informacyjny o systemie wsparcia ekonomii społecznej w województwie śląskim.

W II poł. 2019 roku na podstawie ww. działań wypracowano następujące rekomendacje dotyczące rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim (ich wdrażanie rozpocznie się w 2020 roku):

Rekomendacja I

Wzmocnienie lokalnej i regionalnej współpracy instytucjonalnej na rzecz rozszerzenia oferty usług społecznych

Wskaźnik 1: 1 regionalna konferencja upowszechniająca model centrum usług społecznych (CUS)

Wskaźnik 2: min. 2 lokalne modele rozwoju i integracji usług społecznych użyteczności publicznej przy wykorzystaniu CUS

Rekomendacja II

Stworzenie spójnego, odpowiadającego na potrzeby regionu, systemu wsparcia procesów reintegracji społeczno-zawodowej

Wskaźnik 1: Diagnoza potrzeb podmiotów reintegracyjnych

Wskaźnik 2: 1 regionalne spotkanie podmiotów reintegracyjnych (CIS, KIS, ZAZ, WTZ)

Rekomendacja III

Promocja zatrudnienia wspieranego

Wskaźnik 1: 1 akcja promująca zatrudnienie osób z niepełnosprawnością intelektualną

Rekomendacja IV

Kontynuacja działań podejmowanych w OWES w celu profesjonalizacji i rozwoju świadczonych usług wsparcia

Wskaźnik 1: ewaluacja zewnętrzna OWES

Wskaźnik 2: pakiet rekomendacji dot. wzmocnienia systemu wsparcia ES

Rekomendacja V

Zwiększanie rozpoznawalności marek produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej w regionie

Wskaźnik 1: 10 certyfikowanych PES w województwie śląskim w 2020 r.

Wskaźnik 2: 1 targi ekonomii społecznej

Wskaźnik 3: 1 badanie rozpoznawalności marki Śląskiej ekonomii społecznej

Rekomendacja VI

Zwiększanie świadomości młodzieży o ekonomii społecznej i solidarnej

Wskaźnik 1: 1 cykl edukacyjny z zakresu ekonomii społecznej (w min. 10 szkołach)